

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrto leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gl., za četrto leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrto leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrto leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrto leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrdesopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Občni zbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.

Navada je bila doslej, da so vsa tri slovenska učiteljska društva zborovala na jeden dan, namreč: slovensko učiteljsko društvo, vdovsko društvo in „narodna šola“. Tako je bilo tudi letos. Zborovanje slovenskega učiteljskega društva je samo trajalo od polu 10. ure dopoldne do polu 1. ure popoldne.

Za slovensko šolstvo važna zborovanja so se otvorila z mašo pri sv. Jakobu. Peli so dobro učitelji sami Belarjevo mašo: „Oče večne visokosti“. Zborovanje vseh treh slovenskih šolskih društev pa se je vršilo v prostorih katoliške družbe na Starem trgu. Vpliv zdanjih političnih notranjih razmer kaže svoje posledice tudi pri slovenskih učiteljih: k zborovanju učitelji niso dohajali boječe, kakor druga leta ravno minola, ko se jim je bilo zmirom bati, da bode kakšna denunciacija našla v vladnih krogih rodovitna tla. A tudi število k zborovanju prišedših narodnih učiteljev je odločno kazalo avstrijski notranji preobrat politični, prišlo je namreč k običnemu zboru 38 članov slovenskega učiteljskega društva, število, ki se more po ravno minolej dobi pritiska na slovensko šolstvo imenovati jako veliko.

Občni zbor slovenskega učiteljskega društva odpre njega predsednik, tudi v najslabših časih neomahljivi narodnjak učitelj Govekar z iskrenim pozdravom na navzočne tovariše. Omenja v svojem govoru, da društvo je moglo tudi v zadnjem letu delovati samo literarno,

a ono da je pravo zrcalo narodne zavesti mej učiteljstvom in narodnega šolstva. Društvo napreduje kljubu čudnemu in sumničujočemu refrainu od neke strani, da si ima društvo vendar isti namen in ta je: narodna vzgoja po naravnem potu. Društvo naše je pravo narodno ognjišče, okolo katerega naj bi se zbirala vsa narodu slovenskemu dobro hoteča srca učiteljev, da bi skupno delali na korist in prospeh našega naroda in našega milega materinega jezika! Nam je dokazati v zdajnjem času, da smo dozoreli tudi za dobo, v katerej se tehtajo značaji in duševna zmožnost — vendar pomilovanja vreden nij stan, ki si ne zna še svojim delovanjem priboriti, da bi se spoštoval njega značaj. — Učiteljstvo je posebno navezano na izrek: v družbi je moč! V tem leži zmaga. A kaj pomaga zbor vodij, če nema za soboj dosti vojakov, ali: kaj koristijo tudi ti, ako vidijo, da je predstraža napadena, potem pa pobegne ali pa celo izdajsko prestopi v sovražnikov tabor. V takej družbi leži propast. Gospoda! Pogum, vstrajnost ter značajnost, to nam je treba gojiti, potem se nam nij bati ničesa. Učitelja naj ne potlačijo vsaka sapica in krivo prorokovanje naj ga ne premoti. Naj ga potem ošabni in neznajni svet tudi pritiska in proganja: svest si je lahko, da je proganjan zaradi svojih krepostij. Vsem onim tedaj, katere je vodila vzvišena misel k denšnjemu zboru, da se pogovore, kako bi složno in neustrašljivo v bodočnosti delovali v važnem izročnem si poslu, v povzdigo narodnega šolstva in narodne prosvete kličem: Dobro došli, tovariši!

Koncem pozivlje zbor, da zakliče trikrat Nj. veličanstvu cesarju „Slava!“

Mej gosti neučitelji je bil tudi slovenski državni poslanec dr. Vošnjak; njega predstavi zboru ter pozdravi predsednik z besedami: „Tudi vam, velečestiti gospod, ki ste počestili naš zbor, zakličem: Dobro nam došli! Pokazali ste ob vsakej priliki, da vam bije srce za narodno šolstvo, da v resnici čutite in spoznate važnost učiteljskega stanu in važnost ljudske šole. V imenu vsega slovenskega učiteljskega društva najiskrenejši: Dobro nam došli!“

Burni „živio“ zakliče ves zbor obče mej učiteljstvom čislaneemu državnemu poslancu dr. Vošnjaku. Za tem pa v temeljitem govoru, ozirajoč se na vse strani narodnega šolstva ter učiteljstva, razmotrava učitelj g. Juraj Režek vprašanje: „Kako naj bi se učiteljišča preustrojila, da bi ugajala zdanjim potrebam ljudske šole po Kranjskem in Slovenskem sploh?“ ter je konci svojega govora postavil učiteljske skupščini sledeče tri resolucije:

1. Slovenski ljudski učitelji moramo imeti, kakor vsi drugi narodi v našem cesarstvu, slovensko učiteljišče, v katerem se predavajo vsi v organizacijskem statutu za učiteljišče, izdanem dné 26. maja 1874, št. 7114, predpisani predmeti v slovenskem jeziku. Nemški jezik je obligaten predmet.
2. Pri poduku iz pedagogike naj se našim pripravnikom tudi praktično pokaže, katere službene spise (amtsschriften) morajo imeti in kako naj jih vodijo.
3. V ta namen naj se naredi peticija do sl. ministerstva, do državnega zbora in do sl. deželnega šolskega sveta, in izvoli naj se poseben odbor 7 udov slovenskega učiteljskega društva.

Listek.

Ivan Krilov,
ruski basnar.

(Spisal po Polevem Ivan Steklasa.)

Literatura vsakega naroda ima svoje velike ljudi Vsak narod s ponosom pokaže na nemnoge izvoljence v običnem krogu svojih literarnih delcev ter jih nazivlje velikimi zato, ker oni stojé nad vsem, kar jih obkrožuje, in ker se njihovo delovanje ne dá ograditi z onimi ozkimi okviri, ki služijo za naravno mejo pri delovanju njihovih vrstnikov in sobratov. Taki ljudje obično povlečejo za soboj množico ter jim obkrožajoči jih roj častilcev uže za života postavljajo takov izključljivi položaj, vsled katerega se veliki pisatelj ne opredeljuje po tadanjej epohi — nego bolje rekoč — tadanja epoha se opredeljuje po velikem pisatelju: njegovo ime daje se za njim

nastopajočej periodi i temu novemu zarodu pisateljev, ki se je razvil pod neposrednim vplivom njegovih proizvodov ter predstavlja tako svojo šolo.

Vendar v literaturah, umetno probujenih k življenju, nezvezanih neposredno, organično, z narodno zemljo, morejo se pojaviti včasih ptuji pojavi, originalni v višjem pomenu te besede. V sredini pisateljev, dosta mnogobrojnih in raznoobraznih, goreče udanih svojemu literarnemu delovanju ter razširjenju svojih literarnih interesov, pa še bolj privrženih različnim teoretičnim nazorom, na temelju katerih oni svoje proizvode stvarjajo — pokaže se zdajci pisatelj, ki se ne dá vezati na to periodo, v katerej on živi in dela, pa tudi ne stvarja sam svoje nove periode, ker ne najde naslednikov in posnemovalcev, in na tak način si stvori za-se popolnoma izključljivi položaj: sam po sebi, kot osebnik s svojo slavo, povzdigne se smelo in postojano na svoje visoko mesto ter ga z dostojanstvom

ohranjuje v spominu in uvažanju mnogih sledečih rodov. Kot tak popolnoma izključljiv pojav v ruskej literaturi pokaže se nam Krilov, katerega ime je poznato vsakemu naobraženemu Rusu, a dela njegova pa so zadobila pri Rusih ono popularnost in važnost, kakeršno je vživala pri starih Grkih Odiseja. Zares je ostal Krilov, stopivši v istem času ko Karamzin na književno polje, popolnoma tuj onemu smeru, katerega je začel Karamzin uvajati v rusko literaturo; še bolj protiven, da, celo sovražen se je pokazal proti romantizmu, ki se je kasneje pokazal v osebah dveh različnih zastopnikov tega smera — Žukovskega in Puškina. Preživivši dve literaturni periodi — Karamzinovo in Puškinovo — ostal je Krilov oddaljen od upliva literaturnega života ruskega občinstva; nij nobenega nasledoval, pa tudi sam nij našel posnemovalca ter je brezporno zavzel v literaturi važnejše mesto, nego vsi sjeгови predniki in vrstniki, — postal je raven s Karamzinom in Puškinom.

teljskega društva, ki bode dotične peticije sestavil in dalje odposlal.

Vse tri resolucije so se brez debate in soglasno sprejele. G. Žerovnik bi rad imel še četrto resolucijo dostavljeno, v kateri naj bi se izrekla želja, da se odpravijo pripravljevalni tečaji za učitelje; mej njim in učiteljem Močnikom se je vnela kratka a ostra debata, a je naposled zbor z večino glasov zavrgel Žerovnikovo resolucijo.

Izvrstni in preštudirani govor g. Režeka, utemeljevalca zgornjih resolucij, priobčimo jutri.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. septembra.

V Pešti so se sešli v sredo ministri skupne vlade pri vnanjem ministru Haymerlu h konferenci potem pa je bilo skupno **minister-sko** posvetovanje, kateremu je predsedoval cesar. Posvetovalo se je o predlogah za delegacije.

Praška „Politik“ se obrača zoper **Brnskega** župana Winterhollerja, ker je tudi glasoval za znano resolucijo nemškega strankarskega shoda v Brnu zadnjo nedeljo, katera resolucija odločno napoveduje boj zoper zdano vlado. Winterholler je dejal, da se čuti Brnsko mesto kot nemško in da se bode ravnalo po sklepih shoda. „Politik“ opominja, da pod najhujšim pritiskom Auerspergovega ministerstva se nobeden slovanskih županov nij upal govoriti tako zoper vlado, kakor je to storil Winterholler, zato mora Taaffejeva vlada z njim izgled postaviti, ker je prekoračil svoj delokrog in ker je nezmožen za župana.

Za cesarskega namestnika v Brnu bode baje imenovan — kakor se obče potrjuje — eksminister baron Korb, njegovo imenovanje da je v ministerskem svetu zahteval grof Taaffe. Iz tega dejanja sklepajo češke novine, da je moral odstopivši ustavoverni minister Korb dobiti zaupanje v stalnost zdanje politične sisteme in da grof Taaffe hoče z ustavoverci delati še na dalje „kompromise“.

Ustavoverci snujejo zdaj nekov skupni avstrijski „partajtg“, ki se ima oglasiti za „Nemštvo, katero je v nevarnosti.“ Dunajsk konservativen list torej z opravičenjem pravi, da na desnici pri vladnej stranki dovolj Nemcev sedi, ki so bolj narodni Nemci kot ustavoverci, kateri komaj jedno tretjino avstrijskih Nemcev zastopajo, namreč mesta.

Na **Hrvatskem** je menda spet doba programov. Dva smo že priobčili, program bana Pejačevića in program neodvisne narodne stranke. Zdaj priobčuje „Sloboda“ tudi program Starčevićevcev, ki so ga podpisali poslanci: Brandtner, baron Rukavina, Dundje-rović, Starčević, Folnegović in Valušnik. Ta

program zahteva neodvisnost Hrvatske od Magjarov in od Avstrije po historičnem in narodnem pravu.

Vnanje države.

Poroča se, da so **Črnogorci** odmarširali proti Ulcinju. Pričakuje se zdaj, da bode demonstracija evropske flote pričela se, ker je nje nadpoveljnik Seymour uže dvakrat pozval Rizo pašo, da izroči Črnogorcem Ulcinj. a do zdaj vselej brez uspeha. Sicer pa anglešk časopis javlja, da je zdaj sultan sklenil, da ne odstopi ni pedi zemlje Črnogorcem, če vlasti to na vsak način hočejo, morajo mu ozemlje sè silo vzeti. 35 veljakov Ulcinjskih je tamošnjim konzulom izročilo neki protest zoper odstopljenje Ulcinja Črnogorcem; konzuli nijso tega protesta hoteli sprejeti.

Iz **Peterburga** se piše: Ime Taškent bode kmalu izginilo iz geografije. Predlaga se, da se mesto odslej imenuje Aleksandrograd ter mu dati splošno rusko mestno upravo z županom (golova) in svetovalstvom (glasni) na čelu. Taškent ima 80.000 prebivalcev. V Tiflisu pa se je osnovala šola za mahomedanska dekleta. Iz družih Tifliskih šol se namerava preustrojiti mohamedansko vseučilišče.

Odstop Freycinetov je tudi **Italijanom** tako ugodil, da uže pravijo, da se zdaj nij več meniti o pridruženji Italije k Nemčiji in Avstriji. Italijani se bodo zopet k Francozom bližali.

Francoski uradni list objavlja nove ministre. Petinsedemdeset let stari Barthelemy Saint-Hilaire, ki je na Grévyjevo prošnjo prevzel vnanje ministerstvo, sestavil je uže okrožnico, ki naznanja diplomatskim agentom francoskim njegov nastop. O tej okrožnici so se vsi francoski ministri posvetovali zvečer 22. t. m. Revolucionarski francoski časopisi zabavljajo na novega vnanjega ministra, drugi časopisi zahtevajo, naj Gambetta sam sestavi vlado. „République Française“ pa piše: „Staro ministerstvo se je dopolnilo, iz tega sledi, da hoče izvesti svoj program: v prvi vrsti glede dekretov zoper nepooblašene duhovenske bratovščine in v drugej glede obligatnega pouka ljudstvenega. Naše razmere z Evropo je mir, pošten mir; to zagotavlja pošteno ime novega vnanjega ministra. Waddington je padel, ker se je protivil zadevam dežele; Freycinet je padel zato, ker je hotel vse storiti boljše, nego se je od njega zahtevalo. Nova vlada nima teške naloge: samo narodovo voljo naj izpolnjuje“. Da je pa tudi nova vlada le provizorna, kaže silna starost (75 let) vnanjega ministra. Strah v Nemcih je pa vendar spet malo padel.

Dopisi.

Iz **Ptuja** 23. septembra. [Izv. dop.] (Volilni shod.) Včeraj je bil tudi pri nas volilni shod. Sklical ga je tukajšnji župan dr. Bresnigg. Precej v začetku moramo svoje

začudenje izreči, da se ta mož, bivši Slovenec, (on je bil celo predsednik narodne čitalnice v Črnomlju), torej zdaj renegat, tako grozno za nemštvo poteza. Vendar mu slovenski kruh diši, kajti novce našega slovenskega kmeta ljubi. V svojem nagovoru trdi gosp. dr. Bresnigg, bivši Breznik, „dass die deutsche Bildung in Gefahr sei.“ Kaj ne to mora pač malo izobraženosti biti, da se je uže zdaj treba bati za njo!

Omenim pa naj fraz, katere je g. dr. Schmiderer kvasil. On je govoril „von der deutschen Bildung, deutscher Kultur, vom deutschen Fleiss, deutscher Sitte, deutscher Solidarität etc.“ Po mnenji tega moža — ki se je pa pokazal precej plitve glave — so vsi drugi narodi surovi, leni, neizobraženi i. t. d. On trdi, da so Nemci Avstrijo ustvarili, edino le ta nemški narod da je Avstrijo propada rešil. Mi nikdar nijsmo oporekali, ka bi Nemci ne bili ničesar za državo storili, ali tisti, ki so kaj storili, nijso bili sedanji kričachi, še manj pa Schmidererji, ki znajo z ljudskim denarjem tako slabo gospodariti, kakor kaže znana „kreisamts“-afeta v Mariboru. Istina pa nij, da so Nemci Avstrijo propada rešili, kajti ako bi šlo po njih in želji naših „fortschrittlerjev“ h katerej stranki se tudi Schmiderer prišteva, ne bilo bi Avstrije več, bila bi le Nemčija „vom Belt bis zur Adria.“ Tudi je kandidat Sch. mnogo o centralizmu govoril in zdi se nam, da je to hujši centralist nego oče Schmerling sam, če ve, kaj je govoril. Nejevoljo vzbudile so tega glasovitega prusjanskega kandidata besede: „da ist nothwendig, dass eine Nation die herrschende ist,“ dalje je naravnost odobral, da je en narod gospod, drugi hlapec „die eine Nation der Hammer die andere der Ambos.“ Kaj jednega vendar tu na slovenskej zemlji še nijsmo čuli. Tu nam nemški mož obeta, kako bodo nas Slovane pritiskali, ako pridejo zopet kedaj na krmilo. Dalje ta kandidat zabavlja na sedanjo vlado, na večino državnega zbora i. t. d. „Uns will man von der Herrschaft verdrängen, wir tragen aber den österreichischen Staatsgedanken.“ Same fraze, ki se jih je Schmiderer najedel iz „Tagesposte“, niti jedne originalne misli!

Dalje očita našej stranki, da le zase skrbi. Obeta da bode stopil v „fortschrittclub“ ter se bode bojeval za „Deutschtum, Recht, Freiheit und Fortschritt.“

Ivan Andrejevič Krilov (rojen 1763. leta, umrl 1844. leta) se je rodil v Moskvi, vendar pa je prva leta detinstva, skoraj do osmega leta, preživel na skrajnem iztoku Rusije, v Orenburgu, kjer je njegov oče kot vojnički častnik služboval. Andrej Prohorovič Krilov je bil jako sposoben in vrsten mož. Kajti on je za bune Pugačeve, ko so se vsi razbegli in nijso znali, kaj da započnejo, pokazal veliko hrabrost, odvažnost in rednost ter je tako rešil mestece in tvrdnjavo Jaicko, katerej so zagrozili uporniki, da jo bodo popolnoma pokončali. Ker pa posle te bune nijso priznali niti najmanje velike zasluge Krilove, prestopil je k državnej službi, ter se preselil v svoje rodno mesto Tver. V mjesjazoslovu 1778. leta se navaja Andrej Prohorovič kot drugi predsednik gubernskega magistrata, v službi zbornega prisednika. Ali leta 1770 umre oče Krilov, ostavivši ženo in sina brez sredstev, in za malega Ivana Andrejeviča morala je sama mati skrbeti. Na vso srečo pa je bila Marija Alek-

sjevna ena od onih prekrasnih ruskih žen, ki so pripravne na vse žrtve za svojo deco. Ne glede na skrajno nuždo in bedo našla je ona vendar toliko časa, da odgoji dobro svojega sina ter tudi nauči vse ono, kar je sama znala, pa je tudi razumila po mogočnosti si zaslužiti za potrebo svojo in svojega deteta*) na razne načine.

Tako na pr. je poznato, da se je imel Krilov mnogo zahvaliti za svoje obrazovanje Nikolaju Petroviču Lvovu (dedu poznatega v literaturi N. A. Lvova) tedanjemu svetniku v Tveri, a kasneje predsedniku zaglavne sodnije. Verjetno je, da se je imel Ivan Andrejevič

*) Pripoveda se, da si je mati Krilova služila kruh čitanjem kanonov (pesen) pri bogatih trgovskih in dvorjanskih rodočinah. Čitanje kanonov v šestem tednu po smrti enega izmed članov teh rodočin je bilo takrat običajno v Tveri, in sicer ne samo pri trgovcih, nego tudi pri dvorjanah. Govori se tudi, da se je M. A. Krilova po tem poslu upoznala z nekimi odličnimi obitelji, kar je bilo kasneje koristno za njeno sina.

njemu zahvaliti za poduk v francoskem jeziku. Ali največ pa mu je pomagal oni ormar s knjigami, kateri mu je ostal kot jedina dedščina od pokojnega očeta; v kratkem je on izčrpal sodržaj tega ormara strastvenim čitanjem, in ker je bil posebno nadarjen, obvezlo ga je prav rano čustvo, da proizvede ono, kar je v knjigah čital, ter je uže l. 1783, še le 15 let star, objavil prve, precej dobro izdelane poskuse svojega bodočega talenta. Ali skrajna beda ga je prisilila, da je moral uže v 14. letu svoje starosti stopiti v službo; služil je s početka kot prosti pisar pri Kaljazinskem ujezdnem (okrožnem) sodu, a kasneje pa pri Tverskem magistratu, kjer je bil tudi njegov oče činovnik do svoje smrti. Ne dolgo za tem leta 1783 odločila je Marija Aleksjevna radi skrajne bede in nade do kakšne mirovine, preseliti se iz Tveri v Petrograd. Pa tudi tukaj je moral Krilov služiti si kruh v pisarnah, in s početka ga vidimo v blagajniškem uradu z mesečno plačo od 2 rubl. assignacij; potem pa

Tudi interpelacije niso izostale. G. grof Platz mu očita, da kandidatu nij družega mar nego nemir delati, kajti besede našega pres. vladarja „viribus unitis“ popolnoma prezira. G. prof Hubad pa vpraša kandidata kaj misli o tako zvanem „državnem jeziku“ ter mu glede vojaške postave grenke očita. In v istini se je pokazalo, da Schmiderer nema pojma niti o vojaški postavi, kakor tudi glede ravnopravnosti ne. Na vse interpelacije nij imel ničesa odgovoriti, ker se nij bil naučil kajti svoj prejšnji govor se je bil „napiflal“ in je mislil, da smo Ptujčani uže zadovoljni če nam kedo le kaj obeta in iz „Tagesposte“ in „D. Z.“ recitira. Da bi bil kandidat iz zadrege rešen, kar naenkrat sklene prvomestnik dr. Bresnigg sejo. Hotela sta se predstavljati še dva nemška kandidata, namreč gg. Reuter in Wiesthaler. Oba sta bila uže pripravljena, toda kandidata sta obračala, dr. Bresnigg pa je obrnol, kajti on želi dr. Schmidererja v Beču imeti in nij jima pustil govoriti. To je vaša nemška svoboda, to je vaš nemška „liberalnost!“ — Zatreti! To je vaše geslo v politiki!

K sklepu naj omenim, da sta bila v tem volilnem komiteju, katero tako grdo zoper vlado ruje, ravnatelj tukajšne spodnje gimnazije Fichna in prof. Cafasso. Mi se čudimo, da se drzneta ta dva nemška moža očitno zoper vlado agitirati. Naj bi šla ta dva nemška moža račje na Nemško, kajti tu pri nas nij prostora za ljudi take vrste. Uže smo se čudili, da se drzne ta prof. C. tako očitno za nemški agitacijski „schulverein“ agitirati. Ne, vem da je Nemcem vse dovoljeno.

Iz Šiške 23. sept. [Izv. dop.] Pevski večer, katerega je v nedeljo napravila čitalnica v Spodnji Šiški, je bil jako dobro obiskan in zabava prijetna. Čitalniški moški in mešani pevski zbor je kakor zmirom tudi sedaj pokazal, da je svojim nalogam popolnoma kos in žel obilo pohvale. Tudi tombola in kegljanje na dobitke se je jako povoljno izvršilo; posebnost neutrudni so bili kegljavnici pri svojem poslu, ker do pozne noči nij hotel nikakor nobeden drugemu prepustiti časti najboljšega kegljavca — prvi dobitnik. Iz Ljubljane je bilo mnogo gostov.

Iz Savinjske doline 23. avg. [Izv. dop.] Razstava v glavnem mestu Štajerske v Gradci se nij tako sijajno obnesla, kakor so tamošnji gospodje upali. Udeležba sploh je srednja, in če se ne bi bili Dunajčanje udele-

žili, bila bi še slabša. Posebno se pa spodnji slovenski Štajer za njo nij brigal. Sme se reči, da je bila razstava leta 1878 v Celji v primeri z letošnjo v Gradci, kakor se Celje Gradcu primerjati more, dosti imenitnejša. Pa tudi nij bilo drugače pričakovati, potem, ko so graški gospodje svojo neumno jezo do slovenskega spodnjega Štajerja in njega prebivalcev s tem pokazali, da so nedolžne slovenske plakate, kateri so v Gradci v drugem deželnem slovenskem jeziku za ranjene vojake milodarov prosili, z berzakersko jezo z oglov trgati pustili, in potem še v mestnem graškem odboru zoper naš slovenski jezik proteste delali. Mislili smo, če slovensko napišemo na naše razstavljene reči, da se nam v Gradci tudi jednaka zgodi — in smo rajši ostali z vsem doma.

Tisti pa, ki so šli v Gradec iz radovednosti, prišli so prav nezadovoljni domov tudi zaradi tega, ker so bili tam s silno draginjo postreženi.

Iz Trsta 22. sept. [Izv. dop.] Pri nas se je začel zopet narodni boj mej Slovenci in Italijani, kateri po vsej sili hočejo imeti jerobstvo črez naš narod. V ponedeljek 20. t. m. je g. Nabergoj v mestnem zboru, ko je zagovarjal neko prošnjo Kontoveljev, ki so v bazoviški okraj vmesteni, izjavil, da se sicer poslužuje zdaj italijanskega jezika, ko zagovarja to prošnjo, da se pa ne odreka pravice, rabiti svoj jezik, kadar se mu bode primerno zdelo. Te besede so Lahe brž ob pamet spravile. Neki žid dr. Luzatto je precej vstal in odgovoril, da se v tržaškem mestnem zboru ne sme opustiti stare navade, po kateri se samo italijanski govori, ne pustiti, da bi se kak drug jezik, kot deželni (?) govoril, samo laški se sme. On torej da opozoruje župana, da bode branil starodavne tržaške jezikove pravice. Župan, ki je pri nastopu govoril, da bo čuval obeh narodov pravice, ter da bode vsacemu svoje dal, odgovoril je, da se popolnoma sklada s predgovornikom ter da hoče čuvati nad tem, da se bode v zboru samo laški govorilo.

Lokalna tržaška lista sta polna strupa nad slovenskim poslancem g. Nabergojem. Žugata po lahonske navadi in obečata okolici, da bode slabo stala, ako jej mesto odtegne dobrote. Kdo bi se ne smijal! Naj le poskusijo iredentovski lahončiči. Mokra cunja zado- stuje, da jih užene par okoličanov v kozji rog. Po noči petarde staviti, 100 na jednega iti, to je laško junaštvo.

Naša stvar napreduje, to je pokazal slovenski koncert, katerega so sv. Ivanski peveci na vrtu „Avrora“ priredili minolo nedeljo. Ne da bi bila kaka posebna agitacija, udeležilo se ga je do 3000 ljudij vseh stanov Petje je bilo izvrstno in najmanjšega nereda nij bilo. Zvečer potem pa je zopet neki lahonski junak vrgel petardo zraven kosarne tik Kalistrove hiše, kajti naši lahončiči so hoteli s tem nanzaniti, da bode v ponedeljek 10 let, kar so prodrli v Rim Italijani. Mi jim nijmo tega otročjega tihotapnega veselja nevoščljivi, ker na tak dober kup način svojo hrabrost in junaštvo prodajajo.

O Möring, Möring, zdihne večkrat kak pošten Tržačan —, ti si kriv, da si leta 1868 nas Slovence — za 15 let v propad potisnil!

Provokacije lahonov so vedno bolj nestrpilive. Kaj bode nasledek teh ščuvanj, je uganjka. Odgovornost pade na laško stranko! Pri prihodnji volitvi bode treba v mestni in deželni zbor voliti v okolici samo take odločne Slovence, ki bodo v zboru slovenski govorili in dali tudi na Tržaškem našem jeziku ono mesto, kakor ga zavzima v Gorici. Zato se bode treba uže zdaj pobriniti in podučevati okoličane o tem slučaju, da bodo prihodnje volitve sijajni dokaz, da smo jedne misli in da se ne ustrašimo lahonskega pretenja in strašila.

Začelo se je tu zopet agitirati za drugo železnico, ki bi Trst z Rudolfovo, neodvisno od južne železnice, vezala. Največ upanja je, da bi šla črez Razdrto v Loko.

Iz Maribora. (O volilnem shodu nemških liberalcev v Mariboru) 8. sept. piše „Slov. Gosp.“: G. Schmiderer je pokazal, da mu še nij jasno to, kar je sam pravil. Podarjal je namreč srečo in potrebo centralizma v Avstriji, a v enej sapi hvalil tudi „fortšritlerski“ črtež, ki zahteva „personalno unijo“ t. j. ki hoče ogerske dežele še bolj do čista odtrgati od nas, kakor so to storili stari liberalci l. 1868., ko so Avstrijo razklali na dvoje in uvedli nam toliko pogubni dualizem. Tolika zmedenost bila je navzočnemu gimnazijalnemu profesorju g. Horaku vendar preveč. Vstal je in vprašal kandidata, naj mu razloži, kako je mogoče g. dr. Schmidererjev centralizem spo- jiti s „fortšritlersko personalno unijo“, kako je mogoče ploč cel ohraniti, pa ob enem ga razžagati na dvoje? Ta zagonetka bila je res sitna za pričetnega politikarja dr. Schmidererja. Lovil je po mislih, iskal besed, a našel jih nij

se preseli na službo v kabinet carski, kjer je ostal precej dolgo. On je še le po smrti svoje matere l. 1788 zapustil službo, ter se poln mladeniške odvažnosti, poln nade na svoje sile in uspehe izključljivo podal literaturnej delavnosti.

Poprej je bilo spomenjeno, da nam se je ohranil prvi literarni poskus Krilova — nekaj kar je bilo podobno tedanjim komičnim operam — na pr. Kofejnica (kofetirka). V tej komičnej operi, katero je napisal 14 letni deček, je po običnem mnenju več samostalnosti in talenta, nego v sledečih popolnoma posnetih dramatičnih proizvodih Krilova. Predmet te opere se temelji na tem, da je neki prevežani urednik s pomočjo kofejnice trudil se prevariti svojo gospo gospodarico, ter odgovoriti nevesto enemu izmed njenih kmetov, katerega je on radi tega obdolžil tatvine, ali slučaj izda klevetnika in vse se najbolje konča. V vsem proizvodu je točna celina, zveza mej prizori dovelj naravna, a značaj gospodarice (Novo-

modove) in prevežanega urednika, dobro zamišljen in dovelj gladko izveden; vse to posvedočuje o izvrstnem talentu mladega pesnika in o tem, da je on vsled prirodne bistroumnosti ter krute osode mnogo tega zapopasti mogel, kar je mladeniču v teh letih še sploh nerazumljivo. Tukaj je treba spomniti tudi neke zanimive črtice v tem otročjem proizvodu Krilova: mnogi prizori so navdahnjeni z ono hladno in ujedljivo ironijo, katera je kasneje ostala bitna stran njegovih proizvodov, in sicer v najzrelejši dobi svojega talenta. V broj takih proizvodov spada na pr. razgovor (dejanje I., priz. VI.) v katerem urednik dokazuje prednost svojega stanu pred kmečkim, kajti on rad bije in pleni kmete; ali tudi prizor mej gospodarico in urednikom, (dj. I., priz. VII.) v katerem gospodarica na vse dokaze urednikove odgovarja samo pohvalno o „čudnem uplivu“, katerega proizvodi „palca, drenje in mrcva renje na nesrečnem Kamovem rodu prokletih lakajev. Kakor se pripoveda, je Krilov precej

ko je prišel iz Tveri v Petrograd svojo „Kofejnico“ prodal knjižaru Breitkopfju, ki je ponudil za njo Krilovu 60 rubljev v assignacijah; ali Krilov, ki je trpel v vsakem pogledu veliko siromaštvo, je rajši vzel pri knjižaru za omenjeno nagrado francoskih knjig, mej katerimi je dobil tudi dela Rasinova, Molierova in Bualova. Pet let kasneje je ugledalo svet drugo delo Krilova, ki je bilo pa manje samostalno in čisto slabo: to je tragedija „Filomela“, ena izmed dveh,*) katera mu je odprla pristop v literarno društvo Knjažina**) in drugih dramatičnih pisateljev in akterov. Tukaj je bil mladi pisatelj prav prijazno sprejet, ali njegovi duševni proizvodi pa so se strogo pre- sojevali.

(Dalje prih.)

*) Druga tragedija je bila „Kleopatra“.

**) Knjažin (1742–1791) dramatični pisatelj, avtor „Didoni“ in „Roslava“.

ter je naposled se odrezal: „g. profesor, to nij na dnevnem redu!“ Da se misliti, kako so se gospodje začudili, ko je politična mlada jarkica, g. dr. Schmiderer, tako čudno svoje prvo jajce iznesla: „to nij na dnevnem redu“. Dobro jim je potem djalo, ko je njihov kandidat potem zajel celi koš nemško-liberalnih „fraz“ in besed rekoč: „jaz sem navdušen za nemštvo; to nam je lim, ki vso Avstrijo skupaj drži; jaz pripadam „fortšritlerskeji“ stranki, ter bodem sedanje ministerstvo grof Taaffejevo napadal, dokler ne propade in dokler ne pridemo mi nemški liberalci zopet na vrh, do gospodstva!“ To je liberalce tako navdušilo, da so zagrmeli: bravo! hoch!

Takšni so mariborski politikarji, nemški liberalci! Prav dobro pa je bilo, da je predsednik g. dr. Sonns zavrnil nedostojno obnašanje mahrenberskega notarja Rudelna, ki je pehal za nenavzočnim konservativnim kandidatom g. Bindlehnerjem rekoč: „ta gospod je denes o poludne v Mahrenbergu mej zvonjenjem vseh zvonov slovesno obhajal svoj vhod v tamošnji farovž“. G. dr. Sonns je to grajal in burkežu dal zasluženo brco. Sploh se je zbranim z lic brala neka nezadovoljnost z govori in obnašanjem liberalno-nemških kandidatov in drugi dan se je po mestu govorilo o „fiasko“ itd. Tudi v „Tagespošto“ in druge liste niso poslali podrobnejih poročil. Edino znamenito je pa bilo to, da so zavrgli predlog profesorja g. Knobloha, ki je hotel, naj navzočni glasujejo, da bo razvidno, kateri kandidat bi utegnil dobiti največ glasov. G. baron Rast je ugovarjal, rekoč, da je mnogo takih navzočnih, ki niso volilci. Sklenilo se je naposled, da bodo kaj takšnega storili, kadar bodo volilni listki razdeljeni, ter da imata tista dva kandidata odstopiti, ki dobita najmenj glasov. Liberalci hočejo tedaj le enega kandidata postaviti. To kaže, da se bojijo našega konservativnega kandidata g. Bindlehnerja.

Domače stvari.

— (Volitve za trgovinsko zbornico kranjsko.) Sinoči je imela trgovinska zbornica kranjska sejo. Mej rečmi, ki so bile na dnevnem redu, je tudi točka: Poročilo o dopolnilnih volitvah. Imeli bomo namreč v kranjsko trgovinsko zbornico tako enkrat novembra meseca spet volitve. Če narodnjaki tu zmagamo — in zmagati moramo! — imamo v trgovinske zbornici spet večino.

— (Garnizona v Ljubljani.) Polka 26. prvi bataljon je odmarširal iz Čajnice — kakor se nam iz Bosne piše — dne 20. t. m. tretji bataljon 22. t. m. polkovni štab z ostalim bataljonom pa odmaršira denes 24. sept. V Ljubljano pridejo 8. ali 9. prihodnjega meseca ter ostaneta v Ljubljani v garnizoni 2 bataljona tretji pa bode detaširan v Kamniku in v Mengšu. V Celovec ne pride nobeden oddelek 26. pešpolka. Za divizionarja (28. divizije) pride v Ljubljano fml. Stubenrauch Jurij pl. Tanenburg, a za brigadirja (56. brigade) gm. Teodorović Nikolaj.

— (G. Noll), znani slovenski operni pevec, ki poje zdaj v Barceloni v Španiji, pojde od tam v Odeso, kakor smo po privatnem pismu zvedeli.

— (Tatvina.) Predzadnjo noč je tu tat vlomil v štacuno g. Bürgerja (Holzer) na dunajske cesti. Iz predala so vzeli dnevni skupček 10 do 12 gold., novo komijevo suknjo in morda tudi kaj blagá. Tat je prišel skozi

dvoriščno okno, kjer je z železno štango mrežo ven vrgel.

— (Velik požar.) Iz Žužemberka se v tukajšnji uradni list piše dné 22. t. m.: Ravno zdaj ob treh popoldne naznanjajo zvonovi, da gori v vasi Rebru pri Žužembergu. Cela vas je v nevarnosti, ker je v tem kraju malo vode.

— (Volitev župana.) V Godoviču, okraj Logatec, voljen je bil Josip Govekar za župana, a Josip Pišlar za prvega svetovalca.

— (Iz Sarajeva) se v dunajsk list piše, da je v Ljubljani iz prejšnjega službovanja znani vitez Alpi, zdaj vodja policije v Sarajevu, javni red v tem mestu dobro osnoval in utrdil in si pridobil zaupanje ljudstva.

— (Iz Središča) se piše „Sl. Gosp.“: Volili bomo vsi, to je po starej našej Središkej šegi polnoštevilno in jednoglasno zdajnej vladi prijaznega kandidata g. Fr. Bindlehnerja, katerega častno ime uže od nekdanj spuštujejo naši mariborski narodnjaki, ker nam je povsod pravičen bil; on bo vlado podpiral in ker je sedanja Taaffejeva vlada Slovanom pravična, jo bomo tudi mi Središčani z našimi glasovi podpirali ter jej zaupanje izkazali.

— (Volitev na Goriškem.) V tržaškej „Edinosti“ priobčuje dr. Josip Abram, dr. Touklijev protikandidat polemčno pismo, ki ga tako-le končuje: „Jaz se ne maram spuščati v nobeno polemiko, saj gre večidel le za osobne lastnosti in zasluge. Mislim pa, da nij spodobno niti samega sebe hvaliti, niti drugih poniževati. Rad priznavam, da nemam toliko in takih zaslug, kakor jih ima „Sočin“ kandidat. Pa tudi, ako bi jih imel, ne bi se ponašal z njimi. Pohvale ne iščem; plačila ne zahtevam. Kaj bi mi tudi pomagalo naštevati svoje zasluge in zakrivati svoje slabosti, ker dobro vem, da me občinstvo uže dovolj pozna, in da me bode brez daljne razprave po svojej vesti in po svojem prepričanju sodilo ali obsodilo. Jaz ne hrepenim po poslanstvu in za tega voljo pričakujem mirno in brez strahu izida volitve. Vi pa, častiti volilci! volite me, ali ne, imeli boste v meni vedno odkritosrčnega in poštenega prijatelja, kakor doslej.“

— (Kandidat g. dr. Schmiderer) vedno odlaga sklicati izredno sejo okrajnega zastopa, da bi se opravičeval zastopnikom, zakaj je on in njegov namestnik g. dr. Duchatsch 3000 gld. in 1600 gld. celemu okraju na škodo pri „Kreismtu“ zgubiti pomagal. Ako ne ustreže precej postavnemu zahtevanju 14 zastopnikov, bo mu treba gospoda poiskati.

— (V Brašlovcah) je, kakor „Gosp.“ poroča, začela vročinska bolezen (tifus) razsajati, ter jih je uže več pomrlo; pri samem posestniku g. Marovtu vrla gospodinja in 3 hčeri, 18 oseb pa je še bolnih ter se je bati kuge. Zbog tega pošilja okraj. glavarstvo vsaka dva dni zdravnika na državne stroške omenjenih bolnikov lečit.

Tujci.

21. septembra:

Evropa: Dr. Jenko iz Gorenjskega. — Karl iz Zagreba. — Carbanaro iz Trsta

Pri Slonu: Nosan iz Zagreba. — Moritsch iz Pulja. — Fischer, Edelbauer iz Dunaja.

Pri Maltet: Bauman iz Dunaja. — Schweinitz iz Grada. — Dr Bisiak iz Trsta. — Weber iz Dunaja

Razne vesti.

* (Obsodba na smrt.) V Korneuburgu je bil 22. sept. obsojen na smrt Emerih Bacho, pisar, ker je bil svojo ljubico umoril. — Tudi kmet Ferdinand Scheidl iz Zvetla je bil v Kremsu na smrt obsojen, ker je 24. jul. svojo ženo ustrelil.

* (Sto let.) Redko starost je imela vdova Terezija Morin, ki je 21. t. m. v Trstu umrla sto let stara.

* (Rabelj tepen.) Iz Prage nemški listi poročajo, da je praški „rabelj“ ali obešalec v neke pivarni Čehom zabavljaj, vpijoč, da „jih bode še mnogo obesil“. Navzočni Čehi so ga prijeli, pretepli in iz gostilnice na ulice vrgli, kjer ga je potem policija zaprla.

Umrli so v Ljubljani:

22. septembra: Rudolf Krašovec, mestnega stražnika sin, 5 mes., v Florijanskih ulicah št. 50, za božastjo. — Franca Nagode, železniškega sprevodnika hči, 13 mes., v trnovskih ulicah št. 6. — Mica Vodnik, dinarica, 64 let, na sv. Petra cesti št. 4, za slabostjo v starosti.

23. septembra: Josip Drakslar, uradni sluga v pokoji, 82 let, v Kravje dolini št. 2, za pljučnico.

V deželnej bolnici:

19. septembra: Neža Vuhse, kajžarca, 58 let, za opešanjem.

20. septembra: Janez Majdič, hlapec, 70 let. — Ana Petrič, gostija, 47 let, za jetiko.

21. septembra: Luka Fik, dninar, 24 let, za jetiko.

22. septembra: Janez Osenik, delavec, 20 let.

Dunajska borza 24. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	71 gld.	35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	72	35	„
Zlata rente . . .	87	45	„
1860 drž. posojilo . . .	130	10	„
Akcije narodne banke . . .	818	—	„
Kreditne akcije . . .	281	80	„
London . . .	118	25	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	42	„
C. kr. cekini . . .	5	66	„
Državne marke . . .	58	25	„

Gostilna v najem.

Gostilna, ležeča na Karlovske-Metliške cesti v „Resi“, da se z gospodarskimi poslopi in okoli 75 oralov zemljišča vred na več let v najem. Natančneje pove graščinsko oskrbnistvo v Ribniku, pošta Metlika. (442—6)

Klavir

proda se pri gospodu Treo-tu v Malej vasi poleg Trebnjega. (456—2)

Za posestvo, ležeče poleg Ljubljane, iščem spretnega

pristavnika

ali vélikega hlapca,

bolj postarnega in sameca. Gospodarstvo in živinorejo mora popolnem razumeti.

Iz prijaznosti odgovarja na vsa vprašanja gosp. Ant. Treo jun. na Marije Terezije cesti št. 10 v Ljubljani. (461—1)

Risati uči

po posebno umljivej in temeljitej metodi gospode in gospe

Jožef Smutny,

artist, zdaj v Ljubljani.

Natančneje pove knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. (460—1)

Borzno kupovanje in prodajanje

državnih papirov

ter družih naložnih in spekulacijskih vrednostij.

Isidor L. Schornstein

Bankgeschäft

Wien, I., Wipplingerstrasse Nr. 43, II. Stock

(vis-à-vis der Börse).

(443—5)

Na vsa v to stroko spadajoča vprašanja daje se rado in hitro odgovor.